

WESTMIRK

Letnik XVI.

Celovec, petek, 27. oktober 1961

Štev. 43 [1015]

Dandanes varčevanje?

Ob Svetovnem dnevu varčevanja
31. oktobra 1961

O varčevanju so dandanes ljudje zelo različnega mnenja. Neredki skušajo dokazovati, da varčevanje ni več priporočljivo. Po njihovem zatrjevanju se vrednost denarja, vloženega kot hranilna vloga na obrestovanje, celo zmanjšuje, ker da naraščanje cen več požre, kakor obresti donajajo...

Drugi so spet mnenja, da za današnji vrto-glavi čas obrestni donosi hranilne vloge nikakor niso več zadostno plačilo za gospodarsko razgledanega. Priporočajo bolj dobičkano-sno nalaganje denarjev v vrednostne papirje raznih vrst, nakup delnic in udeležb pri prosperujočih družbah in podjetjih. »Ljudska delnica« je postala predmet razmišljanja in propagande tudi za malega človeka.

Kaj torej? Ali naj še nosimo svoje prihranke v Hranilnico in posojilnico?

Star, izkušen gospodar na neki naši vasi je nedavno govoril o svojih dolgoletnih doživljenjskih v domači denarni zadrugi. Ugotavljal je, da vsebujejo sezname vlagateljev predvojnega doba skoraj ista imena, kakor jih kažejo sedanji računi hranilnih vlog. Podobno se pa ponavljajo tudi imena dolžnikov vedno spet.

Ni torej res, da bi nekdanji pridni vla-

**Kdor varčuje,
sam srečno si
bodočnost kuje!**

Nalagajte svoje prihranke pri domači Hranilnici in posojilnici!

gatelji zgubili zaupanje in smisel za varčevanje, da bi v njem ne gledali več potrebe in koristi. Nasprotno: Kdor je enkrat pričel varčevati, prinaša vedno spet. Nikdar se ne bo odpovedal osrečujoči zavesti varnosti, možnosti mirnega razpolaganja in prednosti nabav proti takojšnjemu plačilu, ki jih nudijo zbrani prihranki hranilne vloge.

Tudi danes je vedno samo na videzno. Kajti res je, da stroj, ki ga kupimo danes, stane več, kakor pred petimi leti. Ali pa je na boljšem tisti, ki ima namesto denarja danes star stroj, to je že bolj dvomljivo. Med tem se je namreč tudi kvaliteta novih izdelkov močno izboljšala. Zato je višja cena največkrat samo plačilo za mnoge izboljšave. Kdo bi danes še izbral blago, iz katerega smo dobivali leta 1947 obleke? In katera ženska bi še bila zadovoljna z nogavicami kvalitete izpred vojne?

Resnica je, da dobre delnice več donajajo. A kdo nam pove, katera bo dobra ostala? Največja družba je še vedno šibka kot posamezno podjetje. Denar pa je delnica države. Ona zanj jamči.

Denar, naložen kot hranilna vloga pri domači Hranilnici in posojilnici, je vsa ta leta tudi naraščal za letne obresti. Brez našega truda in dela. Poleg tega pa je pomagal še sosedu, ki je rabil posojilo, ne da bi nam bilo treba trepetati za varnost odplačila. Vsakdan nam je na razpolago za vse razne potrebe življenja in gospodarstva — do 20.000.— šilingov na mesec brez napovedi in odpovedi!

Potreb pa je dnevno več: za nove stroje, za prezidavo in uveditev hiše in hleva, za davke in prispevke zavarovalnicam, za poroko hčerke in motorno kolo sina, za šolo otrok in izdatke ob boleznih, za tisoč drugih potreb...

Hranilna vloga tudi danes slej ko prej nudi svojemu posestniku vse prednosti varnosti in možnosti premišljenega gospodarskega raz-

Kmetovalci južne Koroške!

V nedeljo, dne 19. novembra 1961 bomo volili svoje poklicno zastopstvo za prihodnjih 5 let. Volili bomo v krajevne kmečke odbore, v odbore okrajnih kmečkih zbornic in v občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško.

Te volitve so za nas velikega pomena. Južna Koroška je gospodarsko zaostalo ozemlje. Najbolj trpi na tej zaostalosti domače kmečko prebivalstvo. Zato mu morajo kmetijska zastopstva posvetiti več skrbi kakor doslej. Južnokoroški kmetje moramo imeti tudi v okrajnih kmečkih zbornicah in v Kmetijski zbornici za Koroško možno zastopstvo. To bomo dosegli le v enotni skupnosti. Strankarstvo v kmetijski zbornici škoduje. Zato vsaj mi združimo svoje glasove in jih dajmo vsi brez izjeme za

Skupnost južnokoroških kmetov (Gemeinschaft der Südkärntner Bauern)

Kandidati Skupnosti južnokoroških kmetov bodo v krajevnih kmečkih odborih, v odborih okrajnih kmečkih zbornic in v občnem zboru Kmetijske zbornice za Koroško zastopali

NAŠE ZAHTEVE:

1. V kmetijski zbornici moramo južnokoroški kmetje brez razlike narodnosti doseči enakopravnost s kmeti severnih predelov dežele.
2. Kmetijska zbornica mora pomagati bolj kot doslej k napredku južnokoroškega kmetijstva, posebno
 - a) pri nadaljnjem povečanju in izboljšanju kmetijske proizvodnje;
 - b) pri boljši ureditvi odkupa in cen za kmetijske pridelke ter njihovega razmerja do cen kmetijskih potrebščin.
 - c) pri zložitvi kmetijskih zemljišč, pri izgradnji in izboljšanju potov in pri elektrifikaciji gorskih kmetij;
 - d) pri omogočanju sfranskih zaslužkov posebno za male kmetije;
 - e) pri ohranitvi kmetijske zemlje za potrebe kmetijstva.
3. Skupnost južnokoroških kmetov zastopa vključenje vsega kmekega prebivalstva v splošno socialno zavarovanje. Prispevki za to zavarovanje morajo biti znosni za prizadetega kmetovalca.
4. Skupnost južnokoroških kmetov zahteva za vse kmetovalce zaostalega ozemlja južne Koroške priznanje posebnih davčnih olajšav. Z njimi naj dežela in država nudita enakovredno podporo domačemu kmetijstvu, kot jo že dajeja obrli in industriji. Posebne olajšave hočemo tudi za nadaljnje uvajanje in uporabo elektrike v kmetijstvu tega ozemlja.
5. Kmetijska zbornica mora posvetiti vso skrb pospeževanju kmetijskega združništva in upoštevati enakopravnost vseh zadruženih organizacij v deželi.
6. Kmetijska zastopstva morajo upoštevati dvojezičnost Koroške pri poklicnem zolanju in strokovnem izobraževanju kmekega prebivalstva. Kmetijske in gospodinske šole in tečaji v slovenskem jeziku morajo uživati enako podporo kot nemški.
7. Kmetijska zbornica mora pri svojem delu v mnogo večji meri upoštevati krajevne kmečke odbore in okrajne kmečke zbornice. Za Podjuno zahtevamo okrajno kmečko zbornico s sedežem v Dobri vasi. Le tako morejo kmetje uveljavljati pravice svoje samouprave. Kmetijska zastopstva naj niso birokratske ustanove.

Kandidati Skupnosti južnokoroških kmetov so iz naše srede. V tem je najboljše jamstvo, da se bodo v polni meri zavzeli za uresničevanje zahtev zaposeljavajočega kmekega prebivalstva južne Koroške. Zato vsak glas za

Skupnost južnokoroških kmetov (Gemeinschaft der Südkärntner Bauern)

Sporazum o državnem proračunu vendar brez upoštevanja zahtev delavstva

Se tri dni dalje kot predvideno so trajala trdovratna pogajanja za državni proračun 1962 med obema vladnima strankama in v zadnji minuti je prišlo do sporazuma, ob katerem pa niso našle upoštevanja zahteve, ki jih je v imenu delovnih ljudi stavila zveza sindikatov. Zato je ob letošnjih pogajanjih prišlo do dogodka, ki je precej edinstven v zgodovini Avstrije: iz protesta je predsednik zveze sindikatov Olah odložil svoj poslanski mandat, in hkrati izstopil iz koalicijskega odbora.

SPO, ki je do zadnjega dosledno podpirala zahteve sindikatov po znižanju

polaganja. Tudi dandanes velja, da je varčevanje najbolj trdna pot v blagostanje!

Vaša domača Hranilnica in posojilnica Vas zato pričakuje ob Svetovnem dnevu varčevanja 1961 z novim vplačilom, pa čeprav skromnim, na Vašo hranilno vlogo.

Dr. Mirt Zwitter

meznega davka, s katerim naj bi prejemaniki nizkih in srednjih zaslužkov dobili vsaj v majhni meri kompenzirane izgube, ki jih povzročajo stalne podražitve življenjskih potrebščin, se je končno odločila, da pristane na sklenjeni proračun in tako zagotovi vsaj že obstoječe socialne pridobitve. Vendar prevladuje med delavstvom mnenje, da je tako popuščanje napram ÖVP nevarno in je v zadnjih dneh že prišlo do raznih stavk, s katerimi delavci izpričujejo svojo odločnost v boju za izboljšanje življenjskih pogojev. Pri tem se ne pustijo ustrahovati s „komunističnim strašilom“, ki se ga ÖVP poslužuje tudi v tej zvezi, ker vedo, da imajo kot neposredni proizvajalci vsaj enako pravico do dobrin, ki jih ustvarjajo, kot pa krogi, ki ob izdatni državni podpori kopičijo svoje profite.

Desničarski krogi komentirajo odstop Olaha kot „vojno napoved“, očitno pa pozabljajo, da bo lepega dne res lahko konec potrpljenja delovnih množic.

Volilno zborovanje južnokoroških kmetov v Celovcu

Včeraj so se v Celovcu zbrali kandidati in zaupniki Skupnosti južnokoroških kmetov (Gemeinschaft der Südkärntner Bauern), da se pogovorijo o volilnem delu v prihodnjih tednih, ki so še na razpolago za volitve v kmetijsko zbornico v nedeljo, dne 19. novembra 1961.

Na zborovanju sta govorila prva kandidata Skupnosti južnokoroških kmetov za občni zbor kmetijske zbornice Mirko Kumer in dr. Mirt Zwitter o potrebah in zahtevah južnokoroških kmetov, tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer pa je obrazložil volilni program skupnosti ter obravnaval smernice za volilno delo.

Zborovanja so se udeležili kmetje iz vseh krajev južne Koroške. V živahni in vsestranski temeljiti diskusiji so odobrvali nastalo Skupnost južnokoroških kmetov ter posebej poudarili potrebo po vsaestransko podrobnih pripravah na volitve, kar naj omogoči, da bo južnokoroško kmetijstvo v kmetijski zbornici in okrajnih kmečkih zbornicah močnejše zastopano in bolj upoštevano, kakor je bilo doslej.

Ker je ob zaključku redakcije zborovanja še trajalo, bomo o njem podrobneje poročali v prihodnji številki.

Kongres obtožb v Moskvi

Kakor je v svojem otvoritvenem govoru že prvi sekretar KP Sovjetske zveze Hruščev izrekel ostre besede obsodbe na račun cele vrste visokih sovjetskih predstavnikov, so se te obtožbe nadaljevale tudi vse zadnje dni moskovskega kongresa KP SZ: v navzočnosti večine »obsojencev« so padale težke obdolžitve o njihovi »protipartijski« dejavnosti in ni slučaj, da je moskovski kongres dobil v javnosti prislov »kongres obtožb«.

Toda kritika ni omejena le na posamezne sovjetske funkcionarje, marveč se v zelo ostri obliki nanaša tudi na Albanijo ter njeno vodstvo, v nekoliko bolj prikriti obliki pa tudi na LR Kitajsko. Pri tem je zelo značilno, da izmed vzhodnih držav edino Albanija odnosno albanska partija ni zastopana na kongresu, kar dokazuje, da so nesoglasja zelo velika.

Sedanji kongres v Moskvi pa spremlja še druga okolnost: Sovjetska zveza kljub splošnim obsodbam svetovne javnosti nadaljuje s preizkušanjem atomskih bomb in je pred dnevi izvedla doslej največjo jedrsko eksplozijo, medtem ko za zaključek svojih poskusov napoveduje, da bo preizkusila prvič v zgodovini tako imenovano super-bombo. Kakor so obsodbe takih poskusov upravičene, pa tudi s strani zahodnih velesil nimajo prave prepričljivosti, kajti z jedrskimi poskusi nadaljuje tudi Amerika in nove poskuse napoveduje tudi Anglija.

V takih razmerah je tudi letošnja proslava obletnice ustanovitve OZN potekala v znamenju »atomskega veka« in je bila na sedežu Združenih narodov zlasti poudarjena nujna zahteva, da je treba doseči splošni sporazum o opustitvi atomskih eksplozij, ki niso le povzročile razširitev radioaktivnosti, škodljive šloveskemu organizmu, ampak tudi zastrupljajo politično vzdušje na svetu.

Velika koalicija v Turčiji

Kakor smo zapisali že v zadnji številki našega lista, pri zadnjih volitvah v Turčiji nobena stranka ni dobila toliko glasov, da bi lahko sestavila vlado. Zato so se voditelji štirih turških političnih strank sporazumeli, da bodo sestavili koalicijsko nacionalno vlado, general Gursel pa naj bi postal predsednik republike. Do tega sporazuma je prišlo po dolgotrajnih pogajanjih šele na ultimativno zahtevo tako imenovanega Odbora nacionalne enotnosti, ki je zagrozil z novo revolucijo, če politične stranke ne bi sprejele njegovih zahtev.

Najbolj značilne zahteve tega odbora se nanašajo na spremembe, do katerih je prišlo po zadnji revoluciji. Tako se je morala nova vlada obvezati, da ne bo proučila amnestije za obsojene funkcionarje prejšnjega režima in da ne bo reaktivirala odstavljene oficirje.

Mladinski dan v Trstu:

Prisrčno srečanje slovenske zamejske mladine

Stiki med slovensko zamejsko mladino iz Koroške in Italije so zadnje čase mnogo bolj tesni, kot so bili nekdaj. To je tudi potrebno, saj ima mlada generacija tako pri nas kot v Italiji enake probleme, enake skrbi, predvsem pa jo veže skupna usoda pogojena iz nenehnega boja za narodni obstanek. Zato izkoristi vsako priložnost, da se srečava na skupnih prireditvah in posvetovanjih, kjer si izmenja misli in izkušnje, kjer utrjuje medsebojno povezavo, zavedajoč se da tako sodelovanje lahko bistveno olajša zlasti delo, posvečeno gojitvi skupnega maternega jezika in utrjevanju narodne zavesti. Saj prav mladina je najbolj izpostavljena nevarnostim odtujevanja narodu, hkrati pa prav ona tudi tista, ki bo prej ali slej stopila na odgovorna mesta in bo torej od nje odvisno, kakšen bo svet bodočnosti: ali svet starega šovinizma ali svet sporazumevanja in spoštovanja med narodi. Naša slovenska zamejska mladina, pri nas na Koroškem in v Italiji, vsekakor stremi za novim lepšim svetom in ji je tuje vsako sovraštvo do naroda-soseda. Hoče ostati zvesta svojemu narodu in jeziku, prav tako pa želi živeti v prijateljstvu z vsemi ostalimi narodi.

Tako prisrčno srečanje slovenske zamejske mladine je bil tudi mladinski dan v Trstu, kjer so se zadnja nedeljo srečale skupine mladih ljudi s Tržaškega in Goriškega ter iz Benečije in Koroške. Za našo mladino se izlet v Trst ni začel ravno najlepše: na italijanski meji je prišlo do nepotrebnega in neupravičenega zavlčevanja ureditve formalnosti; kljub temu pa se je ta oblak neprijetnosti takoj razpršil že ob prvem srečanju s tržaško mladino, kakor je v najlepši harmoniji in bratski prisrčnosti potekalo tudi poznejše bivanje ob Jadranu. Po zaslugi mladih tržaških gostiteljev je bil izlet naše mladine vsekakor pravo doživetje.

Čeprav je naša skupina prispela v Trst s precejšnjo zamudo, so jo tržaški mladinci pričakali in ji priredili izredno lep sprejem. In po večerji se je kljub utrujenosti razvil prisrčen družaben večer, kjer so bile poleg že obstoječih sklenjene še mnoge nove prijateljske vezi, ki bodo v bodoče še bolj tesno povezovala slovensko zamejsko mladino od skrajnega juga na obali Jadrana preko Goriškega in Benečije do severa ob Dravi in Zili.

Avstrija in Jugoslavija razpravljata o vprašanju Mure

Jutri se bo v Grazu zaključilo šesto redno zasedanje avstrijsko-jugoslovanske komisije za vprašanje Mure, ki se je začelo 23. t. m. Avstrijsko delegacijo vodi dr. inž. Ernst Güntschl, načelnik v ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, na čelu jugoslovanske delegacije pa je direktor Zavoda za vodno gospodarstvo LRS inž. Lojze Kerin.

V delokrog komisije spadajo regulacija, zaščita pred poplavi, skrb za čistočo vode, energetska izgradnja in druga vodnogospodarska vprašanja. Prvič so tokrat obravnavali tudi možnosti energetskega izkoriščanja vodne sile Mure na mejnem delu v dolžini okoli 34 km. Elektrarne, ki bi jih skupno gradili Slovenija in Štajerska, bi lahko proizvajale okoli 550 milijonov kWh električne energije na leto.

Ker je bil spored mladinskega dneva določen šele za nedeljsko popoldne, si je naša mladina dopoldne lahko ogledala lepote Trsta, obiskala je tudi spomenik bazoziških žrtve, znani grad Miramare ter lepo urejeno tiskarno, kjer tiskajo osrednje glasilo Slovencev v Italiji „Primorski dnevnik“ in mnoge druge publikacije. Ob prekipajoči gostoljubnosti tržaških gostiteljev se je našim dekletom in fantom odpiral nov svet, čudovito lep po svojih naravnih krasotah, pa vendar trpkega priokusa ob misli, da se mora slovenski človek tudi na tem koščku zemlje dnevno boriti za obstanek in za svoje pravice, ki so mu sicer zagotovljene na papirju, pa jih vendar še ne uživa v dejanjih. Tako v Trstu — tako na Koroškem; zato sorodnost ne le po krvi, marveč sorodnost tudi po usodi!

Za popoldansko prireditev se je tamkajš-

Zahodna „pomoč“ zaostalim deželam

Nevarnost, ki izvira iz vedno večjih razlik med visoko razvitimi in zaostalimi deželami, je že dosegla takšno stopnjo, da so se s tem problemom začeli resno baviti tudi v raznih mednarodnih forumih. Pri dejanskem dajanju pomoči raznim deželam pa še vedno igrajo glavno vlogo drugi obziri, predvsem politični, kar vsako pomoč spreminja v novo škodo. In predsednik Mednarodne banke ni brez vzroka ugotovil, da pomeni ameriška pomoč — sredstvo hladne vojne.

Podobno je tudi s pomočjo, ki jo nudi Zahodna Nemčija. V zadnjem času se Bonn vedno bolj zanima za Afriko in je treba priznati, da ni ravno ozkosrčen pri sredstvih, seveda, če ima od tega vsaj dvojne koristi. »Enim pomoč, proti drugim pa politični in gospodarski pritiski!« Tako nekako v dejavnih izgleda zahodnonemška „pomoč“ in si v Bonnu celo že lastijo vlogo sodnika, ki deli ozemeljsko pravico in ocenjuje, katere afriške vlade delajo dobro in katere slabo. Pač po kriteriju hladne vojne, ki uči: Kdor ni z nami, je proti nam. Usta imajo bonnski politiki polna lepih parol o svobodi, miru in samoodločbi, če pa mlade afriške države vodijo samostojno zunanjo in notranjo politiko, če gradijo državo tako, kot to ustreza njim samim, potem od Bonna pač ne morejo pričakovati pomoči, marveč le politično in gospodarsko preklestvo. Takih primerov je

nja mladina dobro pripravila in pokazala, da ima naša Zveza slovenske mladine pred seboj še mnogo dela, če bo hotela doseči raven dejavnosti slovenske mladine v Italiji. Najprej je bilo na stadionu Prvega maja športno srečanje goriške in tržaške mladine, nato pa je sledila kulturno-zabavna prireditev, katere spored je bil izbran tako, da nikakor ni utrujal, marveč je posebno ob koncu sprožil mnogo smeha in vesele razigranosti; bil je pač tak, kakršna je mladina: zna biti resna, zna se pa tudi veseliti. Na prireditvi je spregovoril tudi predsednik naše mladine, ki je dejal, da le miroljubna pot sožitja in sodelovanja more priversti v lepšo bodočnost, zato hoče slovenska mladina na Koroškem vzdrževati tesne stike z ostalo slovensko mladino tako v Sloveniji kakor tudi v italijanskem zamejstvu, hkrati pa graditi mostove do nemško govorečih sosedov. Pri vsem tem pa nikakor ne pozablja, da mora predvsem mladina stati v prvih vrstah boja za narodnostne pravice.

Čas bivanja naše mladine med brati v Trstu je bil mnogo prekratek. Kar na vsem lepem je napolnil trenutek slovesa. „Kmalu na svidenje!“ in stisk roke, nato je avtobus odhitel spet proti meji, poln mladih veselih ljudi, ki so se z najlepšimi vtisi vračali domov na Koroško. Vrnili so se z zavestjo, da imajo na Tržaškem in Goriškem ter v Benečiji številne prijatelje, da tudi tam živi rod, ki je kljub nasilju in krivicam ostal zvest narodu in jeziku.

že precej in zahodnonemški tisk ni preveč izbirčen, če gre za grožnje proti tistim, ki nočejo plesati tako, kot bi radi sviral v Bonnu. Sedanji zahodnonemški »Drang nach Afrika« ima torej zelo določeno politično ozadje in se v ničemer ne razlikuje od tozadevnih prizadevanj Amerike: Hladno vojno prenesti tudi še med narode, ki so se komaj osvobodili tujega gospostva.

Uspešna turistična sezona v Sloveniji

V letu 1962 večje ugodnosti za inozemske turiste

Po začetnih težavah, ki so jih povzročile zakasnele priprave na letošnjo sezono, je turizem v Sloveniji v drugem delu sezone doživel izredno lep razmah. Do avgusta so našli v Sloveniji 443.000 domačih turistov z 1,7 milijona nočitvami in 150.800 inozemskih turistov z 438.000 nočitvami. V primerjavi z letom 1960 se je število inozemskih turistov v Sloveniji povečalo za 29 %, število njihovih nočitev pa za 21 %. Skupno število turistov je bilo konec avgusta za 7 % večji kot konec avgusta 1960, število nočitev pa za 4 %. Zlasti v avgustu, pa tudi v septembru je bilo po turističnih krajih povpraševanje za nočitvami večje, kot pa je bila kapaciteta turističnih podjetij.

Med inozemskimi gosti v Sloveniji so letos prevladovali avstrijski in nemški turisti. V drugem delu turistične sezone pa je pričel močno naraščati obisk iz Anglije, Francije, Nizozemske in Švedske. Avgusta je znašal ta obisk blizu 37.000 nočitev. Do povečanega pritoka turistov iz teh držav je prišlo takorekoč samo od sebe brez posebnih priprav.

Letošnji uspeh slovenskega turizma je napolnil turistična podjetja in ustanove, da so že v preteklih tednih pričele s pripravami na turistično sezono za leto 1962. Med te priprave spada zlasti uredba, po kateri bo po 1. januarju 1962 tudi v inozemskem turizmu Jugoslavije veljal normalni tečaj 1 ZDA dolar = 750 dinarjev, kar bo bivanje inozemskih turistov v Jugoslaviji pocenilo za 25 %.

Gostilne gospodarke organizacije pa so tudi že objavile turistične cene za 1962. Cene so objavljene v cenikih, ki so jih izdala Zveza gostinskih zbornic Jugoslavije, Gostilnska zbornica za LR Slovenijo ter okrajne gostilnske zbornice v Kopru, Kranju in v Celju. V teh cenikih niso razvidne le cene dnevnih penzionov v glavni turistični sezoni, temveč tudi to, da bodo cene po turistični sezoni močno znižane, ponekod tudi za 40 %. V cenah so zaračunane tudi postrežnine in provizije potovalnim uradam. Posebej bo v prihodnjem letu zaračunana le še turistična taksa do največ 200 din dnevno. V orientacijo navajamo, da bo v glavni sezoni stal penzion v Portorožu 2.800 do 4.700 dinarjev, na Bledu 1.700 do 3.800 dinarjev, v Bohinju 1.400 do 2.550 in v Kranjski gori 1.320 do 2.150 dinarjev. Po dolarjih preračunano v šilinge bo stal n. pr. v Portorožu penzion med 100 do 170 šil., v Bohinju pa 50 do 80 šil.

PO ŠIRNEM SVETU

STOCKHOLM. — Madžar dr. Georg von Bekesy je dobil Nobelovo nagrado za medicino za leto 1961. Bekesy je docent na harvardski univerzi. Nagrada so mu podelili za odkritja v fizičnem mehanizmu v ušesu. Bekesy nima doktorata v medicini, temveč je dobil častni doktorat. Stanley Slaven, ki vodi laboratorij za psiho-akustiko na harvardski univerzi, je izjavil, da je Bekesy fizik, anatomist, psiholog in fiziolog. Pripomnil je, da nihče ne pozna tako dobro delovanje slušnega aparata kakor on.

WASHINGTON. — Predstavnik Bele hiše je izjavil, da ni na ve o potovanju Adenauerja v Washington, da bi se razgovarjal s Kennedyjem, dačim v Bonnu trdijo, da bo Adenauer prišel v Washington 2. novembra na razgovor s Kennedyjem. V Washingtonu bo ostal dva dni in se razgovarjal tudi z državnim tajnikom Deanom Ruskom. Spremljal ga bo zunanji minister von Brentano.

BEOGRAD. — V petek zvečer je nepričakovano umrl po srčnem napadu znani dramski umetnik Jozo Laurenčič. Umetnik, rodom iz Splita, je dosegel svoj največji uspeh v vlogi Pometa v Držičevi komediji „Dundo Maroje“. V tej vlogi je Laurenčič nastopil pet sto krat. Kolektiv jugoslovanskega dramskega gledališča, katerega član je bil Laurenčič, je uprizoril prav to igro v počastitev njegovega spomina preteklo nedeljo, na dan pogreba slavnega in priljubljenega jugoslovanskega igralca.

KIEL. — V Kielu so splovili prvo podmornico, ki so jo po drugi svetovni vojni zgradili v Zahodni Nemčiji. Podmornica, ki je dolga 44 metrov, široka pa 4,6 metra, je prva v seriji dvanajstih podmornic, ki jih bodo zgradili za zahodnonemško mornarico. Na podmornici bo 22 članov posadke. Stroški za njeno zgraditev so znašali več kot 10 milijonov mark.

BAGDAD. — V Iraku so odkrili velike rezerve žvepla in fosfatov, ki jih cenijo na vrednost okoli 100 milijonov iraških dinarjev. Generalni direktor direktorije za industrijsko planiranje Džadid je izjavil, da na teh področjih nadaljujejo raziskavanja. Omenjena nahajališča žvepla in fosfatov so odkrili sovjetski strokovnjaki, ki delajo v Iraku.

PARIZ. — Minister začasne alžirske vlade Ben Bella in drugi zaprti ministri so sklenili, da bodo začeli neomejeno gladavno stavko, kolikor ne bi takoj prenehali s sedanjim preganjanjem Alžircv v Franciji in kolikor ne bi preklicali uredbe o poostrižni težima za alžirske politične kaznjence.

LJUBLJANA. — V Ljubljano je prispela delegacija nacionalnega sindikata osebja inspekcije socialnih zakonov v kmetijstvu pri Generalni konfederaciji dela Francije. Delegacija, ki jo vodi Michel Lucas, je gost republikanskega sindikata kmetijskih živlinskih in tabačnih delavcev. Gostje so obiskali kmetijsko drugo Zalec ter si ogledali nekatere obrate Agro-kombinata Ljubljana. Francoske sindikalne delavce predvsem zanimajo problemi kmetijske proizvodnje in način dela jugoslovanskih kmetijskih zadrug.

TOKIO. — Zvedelo se je, da se ta teden začnejo veliki ameriški vojaški manevri na severnem delu otoka Okinawa. V manevrih bo sodelovalo več sto letal, 50 helikopterjev, 5000 pripadnikov ameriške pehote in 10.000 mornarjev.

PARIZ. — V Parizu je eksplodiralo več plastičnih min. Kot poročajo, je ena od njih eksplodirala pred hišo, v kateri stanuje advokat Verges, ki je pred sodiščem že večkrat zagovarjal pripadnike alžirske FLN.

ALŽIR. — V času 24 ur je v Alžiriji eksplodiralo 20 peklenih strojev, od tega sedem v mestu Alžir. Človeških žrtve ni bilo, pač pa so eksplozije povzročile veliko materialno škodo.

BARCELONA. — Pred vojnim sodiščem v Barceloni so začeli s procesom proti 24 delavcem, ki jih obtožujejo ilegalne propagande in dejavnosti proti sedanjemu španskemu režimu.

KALKUTA. — Pri železniški nesreči kakih 200 km od Kalkute je našlo smrt 29 oseb, več kot sto pa je bilo ranjenih.

STOCKHOLM. — Švedska policija je bila prisiljena odnesti 25 demonstrantov, ki so sedeli pred sovjetskim veleposlaništvom v Stockholmu v znak protesta proti sovjetskim jedrskim poskusom. Ko je policija odnešala demonstrante, so ti glasno klicali gesta proti sovjetskim jedrskim poskusom.

RIM. — Italijanska vlada je protestirala pri avstrijskem ministrstvu za zunanjo trgovino proti prepovedi uvoza italijanskih vin, sadja in sočivja v Avstrijo. Poudarjajo, da je Avstrija storila ta ukrep po italijanski prepovedi uvoza živine iz Avstrije. Na italijanski strani poudarjajo, da je prepoved uvoza živine le začasna ter da je ta prepoved prizadela vse dežele, iz katerih Italija uvaža živino.

WASHINGTON. — Ameriško ministrstvo bo kmalu odpuščilo kakih 500 svojih uslužbencev, ker je kongres zmanjšal proračunski predlog. Zunanjemu ministrstvu je odobril namesto 212,5 milijonov dolarjev samo 205,5 milijonov dolarjev.

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani:

VIII. mednarodni sejem „Sodobna elektronika“

V navzročnosti visokih zastopnikov jugoslovanskega političnega in gospodarskega življenja ter diplomatskih predstavnikov raznih držav je bil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprt VIII. mednarodni sejem „Sodobna elektronika“. Kakor vsi letošnji sejmi na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, tako je tudi ta prireditev napravila pomemben korak naprej v primerjavi z lanskim letom, kar je razvidno tudi iz števila razstavljalcev in razstavljenih predmetov. Letošnjega sejma se namreč udeležuje 117 podjetij, od tega 54 domačih, ostalih 63 pa iz 13 držav.

Ob otvoritvi sejma je bilo poudarjeno, da nudi sodobna elektronika v prihodnjem razvoju industrije še neslutene možnosti napredka. Na tem področju se v zadnjih letih vedno močneje uveljavlja tudi Jugoslavija, ki se je iz zaostale kmetijske države začela razvijati v državo s sodobno industrializacijo in se bo ob hitri avtomatizaciji ter uvajanju elektrone do konca leta 1965 lahko uvrstila med srednje razvite industrijske države. „Avtomatizacija in elektronika sta najpomembnejša činitelja našega ekonomskega razvoja v prihodnosti in veselijo smo, ker naša industrija in znanstvene ustanove vlagajo ogromne napore, da se tudi Jugoslavija vključi v to novo industrijsko revolucijo.“ je med drugim poudaril predsednik Zvezne industrijske zbornice. V otvoritvenem govoru predsednika organizacijskega odbora za ta sejem pa je bila izražena želja, da bi ta prireditev še bolj povežala med seboj proizvajalce in potrošnike elektronskih naprav, kajti ta revolucionarna panoga terja tudi sodobne odnose v gospodarstvu, torej ne samo običajno trgovinsko izmenjavo, marveč aktivno, moderno kooperacijo med domačimi in tujimi proizvajalci.

V letošnji sejem „Sodobna elektronika“ so vključeni tudi številni strokovni referati, s katerimi bo letošnja mednarodna prireditev prav tako pridobila na svojem pomenu.

Več učinkovite pozornosti našim ustvarjalcem!

Revija pevskih zborov, ki so zadnje nedeljo nastopili na prireditvi Zveze pevskih društev v Delavski zbornici v Celovcu, je bila dostojna manifestacija ustvarjalnosti še živečih naših skladateljev in oblikovalcev naše narodne pesmi ter hkrati živ prikaz lepote njihovih melodij. Tudi topot je bilo ponovno poudarjeno in prikazano, da prav naša narodna pesem najbolj jasno izpričuje našo nad 1300 let staro domovinsko pravico na naši iz stoletja v stoletje podedovani koroški rodni zemlji. Prireditev pa je bila hkrati posvečena spominu koroškega pevca Miheja Habiha, ki je pred 25 leti žrtvoval svoje mlado življenje za svojo ljubezen in zvestobo slovenski narodni pesmi.

Sporod je obsegal vrsto umetnih in harmoniziranih narodnih pesmi Pavleta Kernjaka, Janeza Petjaka, Antona Jobsta, Radovana Gobca in po eno Mirota Kernjaka ter Simeja Olipa, zlasti pa številne pesmi Milke Hartmannove v harmonizacijah M. Tomca, Luke Kramolca, Radovana Gobca, Fr. Cigana in Janeza Petjaka. Pogrešali pa smo skladbe prav tako še živečih Toneta Nageleta in pionirja-harmonizatorja naše narodne pesmi Zdravka Švkaršiča. Prav tako bi spadalo k popolnosti tiskanege sporeda, da je besedilo pesmi „Rož, Podjuna, Zila“ spesnil dr. Janko Mikula, pri pesmi „Tam, kjer teče bistra Zila“ pa bi moralo biti navedeno tudi ime prvega avtorja zilskega ljudskega pevca Jožeta Katnika, kakor je to primer pri Lesičjakovih priredbah.

Nastopili so mešani zbori iz Št. Janža v Rožu, Smihela nad Pliberkom in iz Sel, mešani zbor, sestavljen iz pevcev in pevk iz Obirske, Suhe in Želinj, Fantje iz Zgornjega Roža ter pevsko društvo „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca, ki vsi so na začetku in na koncu zapeli v združenem zboru. Razveseljiv je bil pojav Št. Janža, lepo je zapelo pevsko društvo „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca v mešanem zboru, medtem ko sta bila moški in ženski zbor za veliko dvorano prešibka. Sploh so pesmi

V soboto in v nedeljo v Št. Janžu

„DNEVNIK ANE FRANK“

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v Št. Janžu v Rožu že delj časa marljivo pripravlja uprizoritev igre „Dnevnik Ane Frank“. Prva predstava bo jutri zvečer ob 8. uri pri Tišlerju v Št. Janžu, društvo pa bo igro ponovilo pojutrišnjem v nedeljo ob 8. uri zvečer.

Dnevnik Ane Frank je v bistvu zgodba življenjske poti skrajno občutljivega, duševno neverjetno globokega in razgibanega dekleta, ki s prav izjemnim opazovalnim čutom in pronicljivostjo duha opisuje življenje in ljudi okoli sebe in ki nestrpnosti prisluškuje svojemu mlademu zorenju. Njen dnevnik ustvarja trpko prepričanje, da bi v tem mladem dekletu z leti zažarel pravi ustvarjalni zanos — če bi njeno mlado življenje ne ugasnilo v zadnji vojni vihri.

Vendar Dnevnik Ane Frank ni le ganljiva žalostinka o prežgodaj umrlem mladem dekletu in umetniškem talentu, marveč je istočasno protest proti poživljenju ljudi, je obtožba nasilja in vojn, v kateri premineva toliko dragocenih mladih življenj.

Antona Jobsta bolj primerne za komorni zbor, vsled česar zapete od združenih pevcev iz Obirske, Suhe in Želinj tudi niso prišle v polni melodioznosti do izraza. Smihelčane in Selane pa smo videli od drugih priložnostih v večjem sestavu in je zlasti Smihel tudi že boljši zapel. Mogočen pa

Knjiga — ogledalo narodove kulture

»Knjiga — ogledalo narodne kulture« tako se je glasil eden izmed napisov, ki so ob koncu zadnjega tedna krasili staroveško ozke ulice Kopra in opozarjali na pomembni dogodek, ko so se v tem slikovitem mestu ob Jadransko zbrali zastopniki slovenskih bibliotekarjev in knjižničarjev iz vseh predelov Slovenije na svojem vsakoletnem zborovanju in občnem zboru. In kot gostje so se jim pridružili še kolegi iz Beograda, Zagreba, iz Trsta in Gorice ter iz Koroške. »Koprske dneve« je imenoval dosedanji predsednik Društva bibliotekarjev Slovenije Rijavec to zborovanje in s tem dal priznanje poštovnim tovarišem iz Kopra, ki so se kot gostitelji res potrudili, da je bilo bivanje za vsakogar koristno in prijetno.

Sporod zborovanja je bil obsežen in je v prvem delu obsegal načelni predavanja »Knjižničarstvo Slovenskega Primorja« in »Aktualna vprašanja slovenskega knjižničarstva«, medtem ko je v drugem delu potekalo delo v dveh delovnih skupinah za znanstvene in strokovne knjižnice in za bibliografijo ter za ljudske in mladinske knjižnice. Redni letni občni zbor Društva bibliotekarjev Slovenije pa je v navzočnosti podpredsednika Izvršnega sveta LRS dr. Jože Vilfana in predsednika Sveta za kulturo in prosveto LRS Borisa

je bil finale združenih zborov pod vodstvom Franca Cigana, kjer je zlasti učinkovala pesem Antona Jobsta „Zdaj se vsaka veja v maj budi“ z njeno izpovedjo: „Tudi nas kliče živi novi čas!“

Zamisli, prikazali pesem še živečih ustvarjalcev naše domače melodije, je bila brez dvoma posrečena, kajti v življenju slehernega umetniškega ustvarjalca, če doživi svojo jesen, pridejo trenutki, ko stoji pred svojim delom nekako tako, kot kmet še v pozni jeseni stopi zamišljeno na svoje polje in ga pregleda od enega konca do drugega: mnogo se je trudil, ustvaril to in ono, toda veliko tega, kar je ustvaril, je krivično pozabljeno, zaprto v molčeči

Kocijančiča razpravljal o aktualnih problemih slovenskega knjižničarstva, ki se pojavljajo zlasti v zvezi s prehodom na sistem samoupravljanja in prenosom skrbi za knjižnice na posamezne občine.

»Koprski dnevi« pa so vsebovali tudi še druge zanimivosti. Tako zelo bogato in nazorno razstavo »Slovensko primorsko časopisje 1849—1960« (da je bil otvoritveni govor v obeh jezikih — v slovenskem in italijanskem — samo potrjuje, kako Jugoslavija dosledno spoštuje in uveljavlja enakopravnost tudi jezika narodne manjšine!) in literarni večer sodobnih primorskih književnikov, na katerem so člani Slovenskega gledališča v navzočnosti najbolj znanih primorskih oblikovalcev slovenske besede brali iz njihovih del. Za zaključek pa še posrečen izlet v Izolo, Portorož in Piran, kjer je ogled tamkajšnjih knjižnic posređeval poučen pogled na visoko raven slovenskega knjižničarstva v teh krajih, kjer je še pred nedavnim gospodovala tuja oblast.

Za nas, ki smo zastopali slovenske knjižničarje na Koroškem, je sledil še obisk v Narodni in univerzitetni knjižnici, v Delavski in Pionirski knjižnici v Ljubljani ter v Ljudski knjižnici in Kranju, kjer povsod smo videli, kakšno ljubezen goji slovenski človek do svoje knjige, ki mu je res »ogledalo narodove kulture«.

Morda je bilo za enega ali drugega nekoliko preveč novih vtisov naenkrat, vendar smo se od ljubeznivih gostiteljev polni hvaležnosti poslovili z zavestjo, da smo slišali in videli mnogo koristnega in lepega, kar nas obvezuje, da moramo z vsemi silami gojiti ljubezen do slovenske knjige posebno med slovenskim žoljem v zamejstvu, kjer se slovenski besedi še vedno odreka domovinska pravica.

svelet preteklosti, kamor le redkokdaj zaide pogled radovednega proučevalca.

Tako pa smo ob tej priložnosti spoznali ponovno delo — pesem in melodijo naših umetnikov in se ob lepoti zavedli hvaležnosti, ki jo jim dolgujemo. Toda ne zadržujemo le odlikovanja, kakor jih je že pred dvema leti ob svoji petdesetletnici izročila vsem tem ustvarjalcem Slovenska prosvetna zveza, niti ne zadržujemo šopki, s katerimi je topot obdarila navzoče umetnike Zveza pevskih društev. V smislu Cankarja tudi ne velja „Narod se Vam zahvaljuje“; brez dvoma je ljudstvo svojim ustvarjalcem hvaležno in to izpričuje ob vsakem koncertu, „narod“ pa bi moral storiti več, predvsem bi moral skrbeti, da slavljenka zadnje nedelje za svoje desetletja dolgo delo in ustvarjanje ne bi morala živeti le od uboge rente, ki jo ima zahvaliti edino dejstvu, da jo je imela Slovenska kmečka zveza vsaj tisti čas, ko je delala tam, prijavljeno pri bolniški blagajni, medtem ko vsa prejšnja in poznejša leta, ko je prav tako delala, od pristojnih ni bila prijavljena. In nič boljše se ne godi komponistu „Miklove Zale“, ki so ga topot sploh prezrli, čeprav spada tudi med živeče naše skladatelje. Pa celo Pavle Kernjak, katerega melodije še najbolj izražajo dušo našega človeka, bo moral še dolgo čakati na starostno oskrbo, ker je bil že priložen, odkar je v službi pri Slovenski prosvetni zvezi.

Potrebno bi bilo več učinkovite pozornosti našim ustvarjalcem in resnična hvaležnost v dejanjih bi jim še več koristila in zlasti učinkovala, da bi te slavljenke nasledile nove ustvarjalne moči, da se bo naša pesem tudi v bodoče še zmagoslavno in kljubovalno razlegala po naših dolinah ob Zili in Dravi!

V Mestnem gledališču:

Puccinijeva opera „La Boheme“

Na odru celovškega Mestnega gledališča še niso izzvenele vedno lepe melodije iz Leharjeve opere »Vesela vdova«, ko je ansambel posrebel za novo premiero, ki je spet osvojila vse številne poslušalce. Puccinijeva opera »La Boheme« prav tako spada med tista dela glasbene umetnosti, ki so vedno znova mlada in lepa.

Tokrat bi lahko rekli, da je bilo vse v redu, tako režija Freda Schulze-Holza, glasbeno vodstvo Gustava Wieseja in scenerija Karla Eugena Spurnyja, kakor še posebno podajanje posameznih likov od glavnih do manjših vlog vključno izvrstnih zborov. Celovško Mestno gledališče je s to uprizoritvijo doseglo nov uspeh, ki zasluži vse priznanje.

Celovski komorni orkester

zaključil priprave za tretjo sezono

V ponedeljek, 30. oktobra ob 20. uri se bo v veliki dvorani Doma glasbe prvič v novi sezoni predstavil celovski komorni orkester, ki je že v zadnjih dveh letih pokazal visoko raven glasbene interpretacije. Za novo sezono je poleg del iz klasične in baročne glasbe pripravil tudi nekaj komadov iz moderne ustvarjanja. Tudi v letošnji sezoni ima predvidene štiri koncerte (pred vsakim večernim nastopom še poseben dopoldanski koncert za tolsko mladino), ki bodo 30. 10., 4. 12. 1961, 12. 3. in 2. 4. 1962.

JANKO PLETERSKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem

po drugi svetovni vojni

Do enakega zaključka kot tekstna analiza čl. 7, glede pojma manjšine, nas pripelje tudi razčlemba pomena volje pogodbenih partnerjev, kakor jo, kot je bilo na začetku omenjeno, priporoča prof. Ermacora.

Znano je, da je v razpravah namestnikov štirih zunanjih ministrov velikih sil o čl. 7 avstrijske državne pogodbe, v juliju in avgustu 1949, eno izmed prvih spornih vprašanj bil sam izraz »manjšina«. V obravnavi sta bila dva predloga za besedilo člena o manjšinskih pravicah, angleški in sovjetski. V angleškem predlogu se je začetek prvega odstavka glasil: »Avstrijski državljani slovenski in hrvaški govoreče manjšine na Koroškem, Gradiškanskem in Stajerskem naj imajo enake pravice...« (»Volkszeitung«, 17. avgusta 1949, št. 186, str. 2.) — Sovjetski predlog istega odstavka pa je bil: »Slovenska in hrvaška manjšina na Koroškem, Gradiškanskem in Stajerskem uživata enake pravice...« (»Volkszeitung«, 5. julija 1949, str. 150, str. 1). Ta navidežno majhna razlika v obeh formulacijah pa je bila izraz dveh različnih pojmovanj, kdo tvori manjšino. To razliko pojasnjuje poročilo agencij AFP in

ACA o seji namestnikov ministrov dne 16. avgusta 1949: »Ta (t. j. angleški) predlog se razlikuje od analognega sovjetskega načrta v tem, da predlaga, da bi zadevne pravice pripadale avstrijskim državljanom slovenskega in hrvaškega jezika, medtem ko hočejo Rusi vse te pravice razširiti na vse osebe slovenskega in hrvaškega porekla, ne glede na to, kateri običajni jezik govore.« (Die Neue Zeit«, 17. avgusta 1949, št. 186, str. 1.)

Iz navedenega jasno izhaja troje: a) da so zahodni predstavniki, ki so vsi podpirali angleški predlog, pod pojmom »manjšina« razumeli ljudi na prizadetem ozemlju, ki govorijo slovenski oziroma hrvaški jezik;

b) da je sovjetski predstavnik ta pojem tolmačil širše, in sicer, da je imel v mislih vse ljudi slovenskega oziroma hrvaškega porekla, čeprav že ne bi več govorili slovenskega oziroma hrvaškega jezika;

c) da so predstavniki vseh štirih velikih sil bili soglasni v tem, da se manjšina definira kot objektivno dana skupina ljudi (jezik oziroma poreklo) in da nihče izmed njih ni imel

13 v mislih izključno subjektivno merilo izpovedi.

Ta zaključek potrjujejo tudi še drugi momenti iz večdnevnega razpravljanja o tem vprašanju na omenjeni konferenci. Oba glavna govornika, angleški in sovjetski predstavnik, sta vsak svoje pojmovanje hotela še določeneje opredeliti s tem, da sta priporočala uporabo terminov »jezikovna manjšina« (angleški) in »nacionalna manjšina« (sovjetski), pri čemer so enačili pojem »etnična« in »nacionalna«. 17. avgusta 1949 je dejal sovjetski predstavnik Zarubin o angleškem predlogu: »... britanski načrt se ne drži sklepa sveta zunanjih ministrov in sloni na jezikovnih manjšinah, medtem ko obravnava sovjetski načrt etnično stran manjšinskega problema. Ameriški delegat Reber je ugovarjal sovjetskemu predlogu: »... delegati nimajo namena dati Hrvatim in Slovencem poseben nacionalni status. Te manjšine se od drugih avstrijskih državljanov razlikujejo po svojem jeziku...« Reber je pod »nacionalni status« očitno razumel poseben državljanski položaj, t. j. politično avtonomijo, v skladu z ameriškim enačenjem besed »nation« in država. To potrjuje tudi stališče francoskega delegata Berthelota, ki je v tej debati dejal: »Delegati pa nocoje ustvariti države v državi, kakor to očitno namerava Rusija.« Britanski delegat Mallet pa je odgovoril Zarubinu: »... da v komunikaciji (sveta zunanjih ministrov) ni rečeno, ali gre pri Hrvatih in Slovenih za jezikovno ali etnično manjšino, marveč da je jasno, da gre tu za jezikovno.« (Vsi štirje citati po »Volkszeitung«, 13. avgusta 1949, št. 187, str. 1.) Zahodni delegati pa so se kmalu lahko prepričali, da tudi sovjetski delegat nima v mislih politične avtonomije manjšine, da z adjektivom »nacionalni« ne misli reči »državni«, kot bi se to dalo v angleščini in francoščini razumeti, marveč da misli zgolj na različne narodnosti. Zarubin je namreč opozarjal, da bi terminus »jezikovna manjšina« pomenil poslabšanje v primerjavi s položajem po st. germainski pogodbi, ki je Slovence in Hrvate že označevala kot nacionalne manjšine. Istočasno je zagotavljal: »Sovjetska delegacija ne želi nikake slovensko-hrvaške države v avstrijski državi, niti ne posebnega statusa za te manjšine, kar bi pomenilo nevarnost za Avstrijo.« Špričo teh pojasnil so zahodni predstavniki umaknili svojo formulacijo in se na poseben način prilagodili sovjetski: »Pri prvem odstavku je Reber po določenih načelnih izjavah izrazil pripravljenost opustiti besedo »jezikovne« pred »manjšine«, če so namestniki ministrov sporazumni v tem, da naj bodo v ruskem besedilu omenjene nacionalne manjšine povsod tam, kjer angleško in francosko

besedilo govori preprosto o manjšinah.« (Oba citata po »Volkszeitung«, 19. avgusta 1949, št. 188, str. 1.) Ta ameriški predlog je pozneje tudi obveljal in tako je prišlo do na prvi pogled nenavadnega dejstva, da angleški in francoski tekst državne pogodbe govori o pravicah slovenske in hrvaške manjšine (Rights of the Slovene and Croat Minorities, oziroma Droits des minorités slovene et croate), rusko besedilo pa o pravicah slovenske in hrvaške nacionalne manjšine (Prava slovenskega in horvatskega nacional'nyh men'sinstv) (Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, 30. julija 1955, Stück 39.) — Če so torej zahodne sile opustile izraz »avstrijski državljani slovenski in hrvaški govoreče manjšine« in ga nadomestile s preprostejšim »avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine«, potem to nikakor ne pomeni, da so odstopili od svojega prvotnega mnenja, da se manjšina razločuje po objektivnem kriteriju jezika in da so hoteli odpreti vrata zgolj voluntarističnim, izpovednim tolmačenjem, marveč narobe, približali so se znanemu sovjetskemu definiranju manjšine po objektivnih kriterijih, ko so dobili zagotovilo, da to ne bo mogoče tolmačiti kot izvor za posebne politične avtonomne pravice manjšine!

(Se nadaljuje)

Lučice in krizanteme

Prizigali jih bomo na grobovih, polagali cvetje in vence na zadnja počivališča naših dragih rajnih.

S sklonjeno glavo in tibo boleščjo v srcu se bomo prihodnji teden ustavili in pomudili ob grobu umrle matere, očeta, brata, sestre, ostalih sorodnikov ter vrsti dragih prijateljev in dobrih znancev. Duh pa nam bo zaplaval tudi v daljne tuje kraje, kjer je številno naših dragih končalo svoje življenje nasilne smrti v času strahote in nasilja in tudi teh, ki jim nihče ne krasi in rablja gomile, se bomo spomnili v globokem spoštovanju.

V tem turobnem jesenskem dnevu, Dnevu mrtvih, se zamislimo v vse minljivo na svetu. Negovana pokopališča, skrbno in z ljubeznijo urejeni grobovi so spričevalo kulture živečih in pietete do umrlih.

Življenje naše je kratko in zakon prirode je začetek in konec vsakega bitja. Odrpna noč in dan so groba vrata..., zato izrabimo dan življenja za nenehna koristna dela zase, za svoje, za narod in za domovino. Vlivajmo v čašo življenja vsak dan dela dobra in prej ne nehajmo vlivati v posodo, preden polna ni do roba, preden polna ni do groba... In ko pride ura, ko se nagne dan življenja, bomo umrli po izpolnjenih življenjskih nalogah, v dobrih delih pa bomo živeli večno.

Nov direktor Pokojninske zavarovalnice za delavce

Tiskovni urad Pokojninske zavarovalnice za delavce — deželni urad Graz — sporoča, da so na seji predsedništva, ki je bila na Dunaju 19. oktobra, soglasno izvolili državnega poslanca Josefa Moserja za direktorja Pokojninske zavarovalnice za delavce — deželni urad Graz. Moser je že dolga leta na vodilnem mestu delavskega gibanja ter velja kot odločen pobornik za izboljšanje socialnih razmer delojemalcev.

Pokojninska zavarovalnica za delavce — deželni urad Graz oskrbuje na Koroškem in Štajerskem okoli 80.000 rentnikov in 246.000 zavarovanih delavcev.

Obnovljeni dom za stare v Podljubelju

Se pred malo desetletji so domove za stare imenovali ubožne hiše — Armenheim. Bridka je bila te označba, duh prejšnjega časa, ko se človeka, ki je opešal na življenjski poti, dočim je prej vse življenje udinjal svoje moči koristim drugih, smatrali za družbeno breme, ki ga je treba preskrbovati. Ti stari odsluženi delavci in delavke so zares v pravem pomenu besede jedli svoj kruh s solzami.

Danes se je položaj starih bistveno spremenil, kar je uspeh trdovratne in nenehne borbe socialno-revolucionarnih sil za družbeno enakopravnost tudi starega onemoglega človeka, ki mu v življenju kljub vsej pridnosti ni uspelo s svojim edinim kapitalom, delovnimi rokami, pridobiti si premoženje in lastnino. Izgradili so dom za stare in ta dom ni več dom ponižanih in v življenju razočaranih, Marsikateri šele v starostnem domu uživa resnično stanovanjsko kulturo, kakršne ni bil deležen vse svoje trudapolno življenje do visoke starosti.

V Podljubelju so obnovili in razširili Dom za stare. V nedeljo so ta dom z lepo slavnostjo izročili svojemu plemenitemu namenu. Dom je takorekoč nov, staro in nesodobno so odstranili ter uredili čedne in lične stanovanjske prostore. V domu so opremljene tri štiriposteljne sobe, dvanajst dvoposteljnih sob in pet enoposteljnih sob. Oprema je okusna in skoroda moderna. Skupno so urejene stanovanjske možnosti za 45 odsluženi delavcev.

Na slovesnosti je bilo razen prebivalstva navzočih več slavnostnih prominentnih gostov, med temi deželni glavar Wedenig, okrajni glavar dr. Marko in boroveljski župan

Rastava o največjem ženskem koncentracijskem taborišču

Avstrijska Skupnost taborišča Ravensbrück bo pokazala tudi na Koroškem potovalno razstavo o največjem ženskem koncentracijskem taborišču Hitlerjeve Nemčije. Razstava je pod geslom: **Mrtvim v spomin — živečim v opomin!**

Razstavo bodo slovesno otvorili dne 3. novembra 1961 ob 15.00 uri v Delavski zbornici v Celovcu, dvorana IV. Razstava bo odprta od 3. do 17. novembra 1961 ter je prosta vstopnine. V okviru razstave bodo predvajali tudi dokumentarne filme.

Športniki iz Trziča v Borovljah:

V duhu prijateljskih odnosov na meji

Prisrčno in vzpodbudno srečanje športnikov iz tu- in onstran meje je bilo minulo nedeljo v Borovljah. S svojim gostovanjem so boroveljske športnike obiskali športniki Telesno vzgojnega društva „Partizan“ iz Križ pri Trziču in sicer na povabilo boroveljskega športnega društva Aius. Tekmovanje je bilo v šahu in namiznem tenisu, brez konkurence pa so gostje nastopili v orodni telovadbi.

Gostje iz Trziča so bili v Borovljah iskreno sprejeti, kar znova potrjuje dejstvo, da so medsebojni stiki športnikov iz dveh sosednih dežel in dveh narodnosti odlični doprinos k boljšemu medsebojnemu sporazumevanju in dobrim prijateljskim odnosom na meji, hkrati pa tudi k lepemu sožitju med obema narodoma v naši skupni domovini. Trzičane je v Borovljah z navdušenjem sprejela množica ljudi. Župan Sargo je izrekel gostom iskreno dobrodošlico z željo, da bi se pri nas prav dobro počutili. Prisoten je bil tudi okrajni glavar dr. Marko, ki je že s svojim obiskom pokazal razumevanje in dobro voljo za čim tesnejšo povezavo med športniki obeh dežel in narodnosti.

Zastopnik trziškega športnega društva „Partizan“, Kristjan Kokalj, je povedal v svojem pozdravnem nagovoru med drugim, da takšna športna srečanja in tekmovanja pospešujejo stremjenja za čim boljšo povezavo, za športno in kulturno izmenjavo in za zblizanjem med narodi. Zaradi uvedbe malega obmejnega prometa so prav posebno omogočeni stiki med športniki v Borovljah in Trziču. Končno je Borovčiče povabil za prihodnje leto na gostovanje v Križe pri Trziču.

Množica je z velikim zanimanjem sledila tekmam pri šahu in namiznem tenisu in se seve zanimala za rezultate. Z navdušenjem so prisostvovali tudi telovadbi telovadec in telovadkinj v telovadnici glavne šole.

Gostovanje trziških športnikov v Borovljah je bilo razvedrilo in športni užitek. Uspehi tekmovanja niso najbolj pomembni, bolj pomembni so medsebojni stiki med športniki, ki povezujejo in zblizujejo deželi-sosedi in prebivalstvo obeh narodnosti. V tem je prav veliko poslanstvo tudi športne dejavnosti.

Gostovanje komornega zbora iz Jesenic

V soboto, dne 4. novembra 1961, ob 20.00 uri bo gostoval

KOMORNI ZBOR IZ JESENIC

na Reki pri Št. Jakobu v Rožu v prostorih pri Antoniču.

V nedeljo, 5. novembra 1961, ob 14.30 uri pa bo isti zbor koncertiral v Ločah pri Pušniku.

Vabimo k številni udeležbi!

Slovenska prosvetna zveza

Borovlje

Preresljiv doživljaj je imel Walter Wrulich v Borovljah, ko se je v nedeljo zvečer vrnil domov po obisku kina. V stanovanju je našel mrtvo svojo mater Julijano Wrulich, 72 letno rentnico. Preiskava je ugotovila, da je nesrečna žena spodrsnila na novo položenem gladkem podu v kuhinji, padla ter se udarila na glavo in obležala s pretresom možganov. Med tem je začela bruhati in se zaradi tega v svoji nemoči zadušila. Tragičen primer je vzbudil globoko sočustvovanje v sosesčini.

Sele - Kot

Kakor vemo, ne bo več dolgo trajalo in selska občina bo bogatejša za eno gostilno. Pri Spodnjem Maliju na Srednjem Kotu si nameravajo z gostilno pridobiti dodaten zaslupek k trdo pridelanemu kruhu gorskega kmeta.

Mladega gospodarja Albina poznamo kot zelo podjetnega moža, ki je že premišljeval in iskal možnost, da bi olajšal sebi in svojem nelahki položaj na Malijevi domačiji. Pred nekaj leti je bil prvi v našem kraju, ki si je napravil žično tračnico. Ta

Motorizacija na Koroškem

Deželni urad za statistiko je objavil stanje motornih vozil na Koroškem z dnem 30. junija t. l. Iz te statistike je razvidno, da je bilo takrat na Koroškem v prometu 67.074 motornih vozil. Posamezne vrste motornih vozil so naslednje: 27.986 osebnih avtomobilov, 140 omnibusov, 5.075 tovornih avtomobilov, 3.535 priklopnih vozil, 7.380 traktorjev in vlačilnih strojev, 438 specialnih vozil, 22.498 motornih koles in 26.361 mop-edov.

Na 100 prebivalcev pride na Koroškem povprečno 5,65 osebnih avtomobilov, med temi v okrajih Celovec-dežela 5,37, Beljak dežela 5,06, Smohor 3,26 in Velikovec 4,26. Gostota traktorjev je bila v okrajih Celovec-dežela 2,14, Beljak-dežela 1,31, Smohor 1,94 in Velikovec 2,51.

Statistika kaže kar lepo sliko ter je podobna visokega življenjskega nivoja na Koroškem, kakor poudarja tudi deželni urad za statistiko. Zanimivo pa je vprašanje, kdo vse ima avtomobile, na primer osebne avtomobile. Znano je, da je povprečni zaslužek pri pokrajinski bolniški blagajni za

varovanih delojemalcev le 1400 mesečno in bi bilo čudo, če bi si delavci s temi plačami mogli nabaviti osebne avtomobile.

Druga statistika pa pove tudi naslednje: Na Koroškem je 7.128 trgovskih podjetij, 4.042 tujskoprometnih in gostinskih obratov, 8.594 obrtnikov (med temi so všeta tudi gradbena podjetja), nadalje 1.149 prometnih podjetij, 1.285 zdravnikov in končno še vrsta odvetnikov in veleposestnikov ter bolje situiranih večjih in srednjih kmetov.

Gotovo so tudi nekateri delavci in namočenci lastniki osebnih avtomobilov, toda ti so si jih mogli nabaviti le z občutnimi odpovedmi. Posest avtomobila jim nikakor ne dviga življenjske ravni, temveč si morajo zaradi tega marsikaj koristnega odreči.

Končno pa: ni vse zlato, kar se svetli. Pred letom dni je list Turističnega kluba poročal, da od 100 avtomobilov 80 avtomobilov ni v gotovini plačanih, temveč so kupljeni na obroke, kar ima v pogosto spremenjenih in poslabšanih socialnih razmerah posameznika lahko neprijetne posledice.

SPZ NAZNANJA

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“
v Št. Janžu v Rožu

VABILO
na igro

Dnevnik Ane Frank

v soboto, 28. oktobra 1961 ob 20.00 uri
v nedeljo, 29. oktobra 1961 ob 20.00 uri
pri Tišlerju v Št. Janžu.

VABILO

na občni zbor Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu, ki bo v nedeljo, dne 29. oktobra 1961, ob pol treh popoldne pri Miklavžu.

Vse člane in prijatelje društva, posebno mladino, vabi k udeležbi
odbor.

Uršulski sejem v Celovcu

Vsi so zagotavljali, da je bil letošnji tradicionalni Uršulski sejem v Celovcu deležen rekordnega obiska. Izredno množičen obisk je gotovo pripisati tudi lepemu jesenskem dnevu, ko je po deževnih dneh prejšnjega tedna spet nastopil sončen dan. Jutranji in dopoldanski vlaki iz vseh smeri so bili zasedeni: cilj večine potnikov je bil obisk Uršulskega sejma v Celovcu, ki se je odvijal na velesejmskem prostoru. Večina obiskovalcev pa je prispela z avtomobili iz vseh krajev in teh je bilo nešteto na cestah ob sejmskem prostoru.

Nepregledna množica ljudi se je drenjala na sejmišču. Prostor pa je bil tudi natrpan s prodajnimi stojnicami, kjer so prodajali kupe najrazličnejših predmetov in so prodajalci vabili kupce k nakupovanju. Kakor je bila podoba, so prodajalci tudi dosegli svoj namen. Množica je kupovala, kazalo je, da imajo ljudje še denar in to kljub visokemu datumu v mesecu. Prihranimo si lahko naštevaje vsega različnega blaga, posladil in okreplil, kar vse je bilo na ponudbo, skratka za kupiti je bilo vse, kar si je mogoče misliti. Trgovci so bili z letošnjim sejmom zadovoljni kot malo kdaj.

Priskrbljeno pa je bilo tudi za zabavo, kakor s strelskimi kobjami, vrtiljakom, gugalnico, avtodromom in drugim, pa tudi Precht je bil zastopan s svojim živalskim vrtom. Opaziti je bilo, da je bila frekvenca tudi na tem sektorju zelo živahna. Pozno v hladni jesenski večer so se ljudje, med temi predvsem mladina, zadrževali na sejmskem prostoru.

Tudi živinski sejem na starem prostoru pri klavnici je bil posebno živ in dobro obiskan. Kar je zanimivo, na trg so prignali posebno veliko konjev, pa tudi svinj in živine. Kupci in prodajalci so sklenili številne kupčije.

je sedaj sicer odslužila, toda takrat si nihče ni mislil, da je danes izvedena lepa cesta na Kropivno in do Malijevih. Tudi pri gradnji te potrebne in koristne ceste si je Malijev Albin osvojil mnogo zaslug. Ne smemo pa pozabiti, da je Albinu mlada gospodinja več kot žena, ker brez njenega požrtvovalnega in razumnega sodelovanja bi verjetno ne šlo tako naglo na vzgor.

Novi gostilni, ki se imenuje „Škrabina“, želimo, da bi jo obiskovalo mnogo poštenih gostov, tudi udeležencev tujskega prometa s kapitalno močjo. Prepričani smo in upamo, da bomo domačini slovenski gostje vedno tako dobrodošli kot tujci.

Ta naša skrb in želja je namreč po mnogih izkušnjah upravičena. V več krajih se je primerilo, da so oblastni tuji gostje preginali domačine. S temi pa je izginila iz gostinskih obratov tudi domača govorica in naša vedno lepa slovenska pesem v zbrani družbi. Da bo pri Maliju dobrodošel vsak gost, domačin in turist, ko bo hotel uživati lepoto naših krajev, nam brez dvoma jamčita značaja novega gostilničarja Albina in gostilničarke Micije. Albin je bil najboljši baritonist selskih pevcev, žena pa izhaja tudi iz zavedne Tomkove družine.

KOLENDAR

Petek, 27. oktober: Frumencij
Sobota, 28. oktober: Simon
Nedelja, 29. oktober: Marcis
Ponedeljek, 30. oktober: Doroteja
Torek, 31. oktober: Volbenk
Sreda, 1. november: Vsi sveti
Četrtek, 2. november: Varne duša

Razvjen otrok: Središče sveta

»Kaj naj podarim otroku za rojstni dan?« me je vprašala prijateljica. Karkoli sem ji predlagala, vse je že imel. »Pa mu menda ne misliš kupiti avto?« sem se končno pošalila, a mi je bilo takoj žal. Opazila sem namreč, da je ta moja prijateljica izredno občutljiva za vse, kar je v zvezi z njenim sinom. Vedno misli le na to, kako bi mu napravila kar največ veselja. Toda to se ji malokrat posreči. Njegove želje kar naprej rastejo.

Mati dobro ve, da njen sin nima dobrega značaja, toda nikakor ne prizna, da ga je nepravilno vzgojila. Prepričana je, da je vedno delala le to, kar je najbolje in kar lahko osreči njenega otroka.

Težko ji je sedaj razložiti, da je s tem, ko je izpolnila vsako otrokovo željo, pretiravala.

Že ko je imel le nekaj mesecev, je bil otrok razvjen. Vsaka njegova kretanja ali beseda je povzročila, da so se člani družine zbirali okoli njega in se mu smejali ter ga hvalili. Otrok je začutil, da je zelo pomemben.

Ko je malo odrasel, se je cela družina trudila, da bi ga obvarovala kompleksov. Glavni principi staršev so bili: »k ničemu otroka siliti«, »dati mu največ svobode« in »potruditi se, da ne bo naletel na nikakršne težkoče«. Če je otrok zbolel, so mu to nadoknadili še z večjim razvijanjem. Starši so šli sedaj že tako daleč, da dovolijo otroku, da dikтира na primer jedilnik, dan odhoda na počitnice, mesto letovanja itd. Vsako njegovo željo mu takoj izpolnijo. Kako potem tak otrok ne bi mislil, da je »središče sveta«.

Vse matere težijo k istemu cilju: da so jim otroci srečni. Toda vprašanje je, če otroke usposobimo za življenje s tem, da jim stalno prikazujemo le njegove lepe strani. Seveda ne gre tu za to, da se mora v otrokovi glavi izoblikovati nekakšna mračna predstava o svetu. Ne, treba jih je vzgajati v veselju in živahnosti, toda naši otroci morajo že od malega vedeti, da so na svetu tudi prepreke, ki jih je mogoče prebroditi samo s potrpežljivostjo, naporom in delom. Celotisti otroci, ki živijo v dobro situiranih družinah, morajo vedeti, da se z denarjem ne da vse doseči.

Zato učimo otroke, da je v življenju nujno, da se od časa do časa srečamo tudi z neprijetnostmi in, da se bodo mnogo bolje počutili, če bodo te neizogibne stvari sprejeli z nasmehom. Če na primer sinčka boli zob, se vam lahko smili, toda samo tedaj, če že sam ne toži preveč. Tedaj mu morate razložiti, da če res želi postati odrasel, pogumen mož, ne sme sedaj dovoliti, da ga mučijo že čisto navadne prehodne bolečine. Če bomo otroke naučili, da se bodo znali obvladati, bomo naredili že zelo veliko. Brez dvoma jim bomo le tako omogočili, da bodo srečni.

Za udeležbo na velikem potovanju so se bili pravcati boji. Vsakdo se je potegoval za veliko čast, biti eden izmed velikih devetih — prvih osvajačev vesolja. Več ljudi namreč ladja ni mogla sprejeti. Atomski motor ter druge pogonske in varnostne naprave so napolnile več kakor dve tretjini notranjosti. Razumljivo je bilo, da na Mesec vsekakor poleti Birger Mundus. Toda kdo bodo ostali srečniki?

Vsi so vedeli, da je polet v človeku sovražno vesolje kaj tvegano podjetje. Vzlic temu je bila romantična sla po neznanem in doslej tako nedosegljivem tleh privlačna, da je bil vsakdo pripravljen tvegati tudi največ — svoje življenje.

Končno so posadko sestavili. Razen Birgerja Mundusa naj bi se poleta udeležili glavni inženir dr. Wieland, ki je vodil gradnjo, profesor Richter kot astronomski strokovnjak, mladi ameriški novinar in fotograf Douglas Norman, pilot Gerhard Walter, ki je številne težavne preskusne izpite opravil posebno hladnokrvno in uspešno, zdravnik dr. Martini in trije postavniki Danci Peterson, Halvorsen in Rasmussen, eni izmed prvih in najzvestejših Mundusovih privržencev.

Dolgo in nadrobno so razpravljali o tem, ali bi bilo potrebno opraviti poskusni let. Sicer so pri gradnji uporabljali že dobro znana dognanja atomske in raketne tehnike, tako da o tem, ali bo ladja letela ali ne, ni bilo dvoma. Mogoče pa je bilo, da se pokažejo pomanjkljivosti, ki jih vzlic najnatančnejšim proračunom in preskusom ni bilo mogoče predvideti. Preskusni polet bi nedvomno trajal nekaj ur, kar bi glede na preračunano pot do Meseca — 20 ur — pomenilo že precejšen del te poti. Nekako na sredi bi bilo torej treba obrniti in se

Merjenje na oko

Kadar kuhamo po receptu, ni nujno potrebno, da uporabljamo tehtnico. Tabela nam bo pomagala, da bomo vedele, koliko približno tehtajo ena žlica ali žemalka sladkorja, moka in podobno. Ena izmed mer »na oko« je tudi, »noževa konica«. To je količina, ki jo lahko primemo s tremi prsti. Pri teh merah je treba upoštevati, da mora biti na primer žlica do roba napolnjena in površina z robom zravnana. Med pripomočke za merjenje sodi tudi vrček z vdelanimi merami za razne tekočine itd., ki ga lahko kupimo v vsaki trgovini s posodo.

In še nekaj: jabolko, ki ima premer približno 5 in pol cm, tehtajo 100 g, žebula s premerom 4 cm tehtajo 50 g, krompir s premerom 5 cm tehtajo 100 g.

Zravnana kavna žlička meri: 5 g soli, 4 g sladkorja, 3 g moka, 3 g zdroba, 5 g riža, 2 g ovsenih kosmičev, 5 g masti;

1 velika žlica meri: 20 g soli, 15 g sladkorja, 10 g moka, 12 g zdroba, 18 g riža, 8 g ovsenih kosmičev, 20 g masti;

1 srednje velika kavna skodelica meri: 150 g sladkorja, 100 g moka, 120 g zdroba, 180 g riža, 3/16 l vode.

Barve vplivajo na naše okolje

Radi bi vas spoznali z nekaj pravili, kako učinkujejo barve in njeni odtenki na okolje.

● **Rumena barva** deluje izpodbudno in bleščeče. Zlatorumena je vedra, hkrati pa pomirljiva. Odtenki od limonine do jajčno-rumene so radostne, koruznorumena pa je sončna barva. Torej je rumena barva najbolj prikladna za kuhinjo. Morda si izbereš kak odtenek za delovno sobo.

● **Hladna modra barva** daje občutek varnosti. Barva je prikladna za prostor, ki služi absolutni koncentraciji. Pruska modra ni primerna za velike površine; vaza, fotelji ali

Naša hrana:

Skoraj tri četrtine našega telesa predstavlja voda

Za naš organizem je prav tako, kot za vse žive organizme, voda nujno potrebna. 70 % teže človeškega telesa predstavlja voda. Človek potrebuje dnevno približno 2000 do 3500 kubičnih centimetrov vode. Zaužije jo deloma v obliki tekočine, deloma je nevidna v živilih. Voda nastaja tudi pri izgorevanju beljakovin, ogljikovih hidratov in maščob v telesu.

Voda v telesu stalno kroži. S krvno tekočino se preliva iz organa v organ ter prinaša potrebne snovi in odnaša odpadke. Voda je v energetskega pogledu brez hranljive vrednosti. Velike prebavne žleze izločajo precejšnje količine sokov, katerih glavna sestavina je voda. V vseh izločkih žlez je skupaj približno 5 do 8 litrov vode. Skozi ledvice preteče vsak dan okoli 1500 litrov krvi. Tak obtok krvi in z njo vode je nujno potreben, ker je kri edini organ, ki veže med seboj ostale organe.

Pomanjkanje vode ima težje posledice kot pomanjkanje hrane. Že izguba 10 % vode je življenjsko nevarna. Izguba 20 do 22 % telesne vode je že smrtno nevarna. Človek lahko izloči več vode, kot jo dnevno s hrano zaužije, ker precejšen del vode nastane pri presnavljanju. — 1 gram maščob, 1 gram beljakovin in 1 gram ogljikovih hidratov dajo skupaj 1 gram vode v telesu.

Naša živila imajo mnogo vode. Zelenjava in sadje jo imata največ, ostala hrana manj.

Le nekaj primerov: solata ima 95 % vode, strožji fižol 92 %, breskve 92 %, groz-dje okoli 80 %, kruh od 35 do 45 % vode, jajca 74 %, limona 89 %, med 20 %.

vrniti na Zemljo. Toda kdo bi storil tako, če bi dotlej vse gladko šlo?

To vprašanje je odločilo. Mesec je bil preblizu. Ko bi se namenili na Mars, kamor bi morali leteti najmanj 40 dni, bi bil poskusni let vsekakor potreben. Ob ogromnih razdaljah vesolja pa je bil kratki izlet na Mesec že sam po sebi poskusni let.

Vse je bilo pripravljeno, bližal se je sloviti dan nič, ki so ga določili za 4. maja.

Dan poprej sta razburjenje in mrzličnost v oazi prikupela do vrhunca. Vsakdanje življenje se je umaknilo nestrpnemu vrvežu in pričakovanju.

Dvajset ur pred startom so pripeljali vesoljsko ladjo iz podzemne dvorane na letališče. Velikih sonc na obrobju doline to noč niso ugasnili. Tako je stala mojstrina najmoderneje tehnike v žarki sončni svetlobi pod temnosinjim umetnim nebom kot prisposoba neomejenih možnosti človekove volje in razuma. Po zajetni, pa vzlic temu vitki obliki je ladja spominjala na živ nestor, ki pritojeno čaka na trenutek, ko se bo s prvinsko silo pognal v neizmerne prepade vesolja. Zlati petdeset metrov dolgi trup se je bleščal kakor reklamni izvesek trgovine z dragotinami. Sestav kovinske zlitine je bil tako natančno uravnan, da so v zunanjih stenah pod vplivom nizkih temperatur blizu absolutne ničle pričakovali pojav supraprevodnosti. V tem oklepu naj bi tedaj krožili električni tokovi ter povzročili silno močno magnetno polje, ki bi odbijalo kozmično žarkovje. Proti udarcem meteorjev so opremili vsaj površino z varovalnim plaščem nekaj tisočih propelerjev. Te so izdelali iz neznanško trdih kovinskih spojin in jih namestili v večjih slojih drugega čez drugega. Propelerji naj bi se začeli vrteti šele v brezračnem prostoru, ko leta ne bi oviral upor zraka. Ta vrteča se stena

Kako peremo fino perilo

Babica je kuhala perilo še v kotlu. Pri sodobnem pranju tega ne poznamo več. Pralni stroji perejo pri največ 83° C. Moderni način pranja pa je kljub temu higieničen, kajti s sodobnimi pralnimi sredstvi odstranimo umazanijo in mikroorganizme brez sledu, zlasti iz umetnih vlaken. Je pa še druga prednost: dandanes pogosto menjamo perilo, ki se tako manj umaže in je pranje lažje.

Zelo občutljivo in fino perilo peremo v mlačni vodi, ki naj ima 30 do 40° C.

majhna preproga te barve lahko krasi spalnico.

● **Turkizna barva** učinkuje elegantno in lično, hkrati vodeno in hladno. Uporabimo jo v prostoru, kjer se zadržujemo manj časa.

● **Zelena barva** je prijetna za oko in jo lahko občutimo dolgo časa. V kombinaciji z rdečo je prikladna za dnevno sobo veččlanske družine.

● **Rdeča** pospešuje in daje voljo tudi takrat, če jo ublažimo z rožnato. Oranžna je ogenj, ki še ni vzplamtel. S pomočjo rumene je prijetna, topla in domača. Prava rdeča barva je barva ateljejev, oranžna pa spada v družinsko stanovanje. Le v sobah, kjer stoji televizijski sprejemnik, oranžne ne uporabljamo.

● **Rožnata** barva v spalnici: Vsaj eno steno v spalnici prepleškajmo z rožnato barvo. Veliko te barve lahko krasi otroško sobico.

● **Belo, rumeno in slonokoščeno** uporabljamo na nevtalnih površinah, rjavo pa uporabljamo le redkokdaj.

● **Beige-barva** je lahko nadomestek za zlato in oranžno. Priporočljiva je za jedilnico in delovno sobo.

NASVETI

Če hočete pogreti pečenko, je ne dajte v pečico, ker bi se tako preveč posušila. Pečenko denite v posodo in jo pokrijte, vse skupaj pa postavite na lonec vrele vode. Tako se bo pečenka segrela, ne bo pa izgubila sočnosti.

Kolonsko vodo lahko sami pripravimo, če zmešamo nekaj kapljic parfema s 60-odstotnim alkoholom.

Dobro sredstvo za pranje las je mešanica rumenjaka in ruma. Lasje dobijo lesk, so mehkejši in čvrstejši. Šampon in milo pri takem pranju nista potrebna.

Posode iz jenskega stekla ne smemo nikoli postaviti na odprt plamen, temveč moramo med posodo in odprtim ognjem položiti azbestno ploščo ali podlogo iz žice.

Novo volnene preproge prvih šest mesecev ni potrebno čistiti s sesalcem za prah in jih iztepati. Dovolj je, če jih vsak dan pokračmo z mehko krtačo.

Včasih nam kozarci ali vaze pustijo vlažne sledove na politiranem pohištvo. V tem primeru moramo na vlažna mesta takoj postaviti kos papirja, ki dobro vpija vlogo (najboljši je pivnik) in nekolikokrat potegniti preko njega z mlačnim likalnikom.

Suhe in trde ščetke omehčamo tako, da jih nekaj minut pridržimo nad sopro pol litra vode, ki smo ji dodali 75 gramov sode.

naj bi odbijala kamene in rudinske drobce. Poškodovane propelerje je bilo mogoče med poletom izmenjati. Nekaj ur pred poletom so potniki v vakuumskih komorah preskusili vesoljska oblačila; obnesla so se sijajno.

Zalogo jedil je najskrbneje sestavil dr. Martini. Pri izbiri ga je vodilo geslo — čim večja redilnost pri čim manjši prostornini. Na prvo mesto med jedili je uvrstil čokolado, za njo pa banane, rozine, slanine in gnat. Izmed pijač je izbral pravo kavo, vodo in sekt. Kaditi je v ladji prepovedal.

Vsekakor so storili vse, kar je bilo v močeh strokovnjakov, da bi odvrnili neštete nevarnosti drznega poleta.

Dvanajst ur pred vzletom je Birger Mundus sklical na letališče vse prebivalce oaze. Kljub odporu do vsakršne birokracije si ni mogel kaj, da ne bi ob tako pomembni prelomnici v zgodovini človeštva spregovoril nekaj slavnostnih besed. Toda kaj je bil ta govor v primeri s tistim, kar bi se dogajalo pred očmi, ušesi in mikrofoni civiliziranega sveta, ko bi ladja vzletela na kakšnem drugem koncu naše zemlje!

Govoril je suho in umirjeno, ni pa mogel zakriti slavnostne ginjenosti, ki ga je prevzela ob dogodku. Zahvalil se je vsem sodelavcem — inženirjem, tehnikom in fizikom —, ki so mu pomagali uresničiti veliki načrt. V skopih, toda izbranih besedah je poudaril daljnosežni pomen bližnjega dneva »nič«, ki bo neprecenljivo koristil znanosti in človeštvu. Pot med zvezde bo spreminila človekov miselni svet. Ob povezanosti z vesoljem bo spoznal nove poglede, pred njim bodo vstala nova vprašanja, zavedel se bo, kako nizkotne in ničeve so stare ideje sovraštva in konkurence, boja za zemeljske dobrine in prednosti.

(Nadaljevanje prihodnjič)

